

Cebula Anna

Egy újfajta vizualitás textiles formanyelvére várva

A 2. Textilművészeti Triennálé a Szombathelyi Képtárban

A budapesti Ernst Múzeumban megrendezett Textil Falkép '68 kiállítás után harminckét, és a szombathelyi Sava-ria Múzeumban 1970-ben megnyitott első Fal- és Tértextil Biennálé után a nagy múltra visszatekintő, textilműfaj újító generáció 2000-ben rendezte meg azt az összegző kiállítást, mellyel lezárta a textilbiennálék több harminc éves korszakát, hogy 2003-ban megkezdődhessen a textiltriennálé új időszakának. A textilbiennálékról a textiltriennáléokra való átállásról a döntést a Kulturális Alapítvány a Textilművészetért, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének Textil Szakosztálya és a Szombathelyi Képtár együttesen hozta meg. Az indokok között szerepeltek gazdasági vonatkozások is, de mindenekelőtt az újító szándék dominált.

Ennek értelmében 2003-ban az évek hosszú során kialakult öt kategóriában rendezték meg az 1. Textilművészeti Triennálét. Az 1970-től létező Fal- és Tértextil kiállítást, az 1972-től először Ipari biennálének keresztelt, majd a 90-es évektől Alkalmazott textil kiállításra módosított műfajt. A Husz Mária által szombathelyi „találmánynak” tekinthető miniatúrtextil szemlét, melyet 1975-től hívtak életre, majd a milicentenáriumi évében zászló, míg a milleniumi évében szalag kiállítással bővült a paletta. Míg a Fal- és Tértextil Triennálén, valamint az Alkalmazott Triennálén hazai alkotók munkái közül válogatott a zsűri, addig a minitextil, zászló és szalag kategóriában nemzetközi alkotásokat mutattak be.

A 2006-os évben megrendezett 2. Textiltiennálén ugyan csak ez az öt kategória volt jelen azzal a különbséggel, hogy az Alkalmazott Textil kategória, haladva a korral, a Textil Design nevet kapta.

A 2. Textiltiennálé első helyszínén, a kőszegi Zwingerben az 1. triennálé díjazottjainak tárlata volt látható, ahol Ardai Ildikó, Balázs Irén, Gyulai Natália, Harmati Hedvig, Karattur Katalin, Kecseti Gabriella, Kőmíves István, Lévai Nóra, Orient Enikő, Pock Gernot (Ausztria), Ruttka Andrea, Szabó Verona, T. Doromy Mária, valamint Uhlir Gerlinde (Ausztria) díjnyertes alkotásai kaptak helyet.

A 2. Textiltiennálé fő helyszíne azonban természetesen a Szombathelyi Képtár volt. Az intézmény falát beborító

óriásplakát már messziről jelezte a nemzetközi képzőművészeti eseményt, bár a zászló műalkotásoktól „kiszínesedett” homlokzat magáért beszélt. A hallba lépve a látogatókat már az első pillanattól elkápráztatta az az újszerű installálása a műalkotásoknak, mely Eleőd Ákos belsőépítész elképzelése nyomán jött létre. A 2. Textiltiennálé témája a Kontaktus volt, amely már a bejáratnál észlelhetőnek bizonyult. A falakat megmozdították, kapcsolatot teremtve a különböző műfaji kategóriák között. Az előző évekkel ellentétben, amikor elkülönültek egymástól a különböző kategóriák alkotásai egymástól ezúttal a fal- és tértextil, a textil design, a mini, a zászló és a szalag mind-mind egymást erősítve kapcsolódott, érintkezett és illeszkedett egymáshoz. Újdonságnak számított az a kezdeményezés is, hogyha már kontaktus, akkor hát legyen kontaktus, kötődés a fiatalok–unokák generációja és az idősebb nemzedék között. Így meghívást nyertek a magyar textiles szakma alapító „nagyasszonyai”: Péreli Zsuzsa, Polgár Rózsa, Nagy Judit, Hajnal Gabriella, Szupán Irén, Szilvitky Margit, Balázs Irén, Pájer Emília és Solti Gizella. Közülük néhányan régi, ismertté vált munkáikat adták be a kiállításra, és voltak, akik úgy gondolták, a jeles alkalomra egy új, kizárólag erre a triennáléra szánt művet készítenek.

A 2. Textiltiennálén bemutatott művek között több mint ötven fal- és tértextil mű szerepelt, közülük a díjszűri a következőket részesítette kitüntetésben: Gink Judit drót, szög és papír installációját, mely A rose is a rose is a rose címet viseli, és a rideg drótokat finom rózsákká hajlítgatva a művész egy belső teret alakított ki konstrukciójából: függönyöket és ágyat. Ugyanennek a kategóriának másik kitüntetettje Zelenák Katalin volt. Káprázat című alkotása egy Giorgione festmény sejtelmes, áttetsző textil változata, mely gyapjúból, selyemszálból készült, francia gobelin technikával.

Érdekes hatást ért el a harmadik díjazott Vigh Krisztina a Deviació című művével, mely ezüst és arany színű, kissé asszimmetrikusan egymásba szőtt textilsávokból áll össze. A textil, fa és hímzés kombinációjából kialakított sávokra pedig angyalfejeket applikált. Szintén sávokból: pamut szalagokból készült Balázs Irén legújabb alkotása, mely a Látogatók címet kapta, s akiről Husz Mária így ír: „a mindennapi élet közömbösen szemlélt varázslatait század eleji, újratevett konstruktivista forma-, szín- és ritmusvilágban, nosztalgikus stílusbravúrral fogalmazza át.” Pájer Emília szintén ehhez a generációhoz tartozik, Vízen át, ég és föld között - Jákob létrája című alkotása a ritmikus megmunkálás ellenére sem veszít költőiességéből.

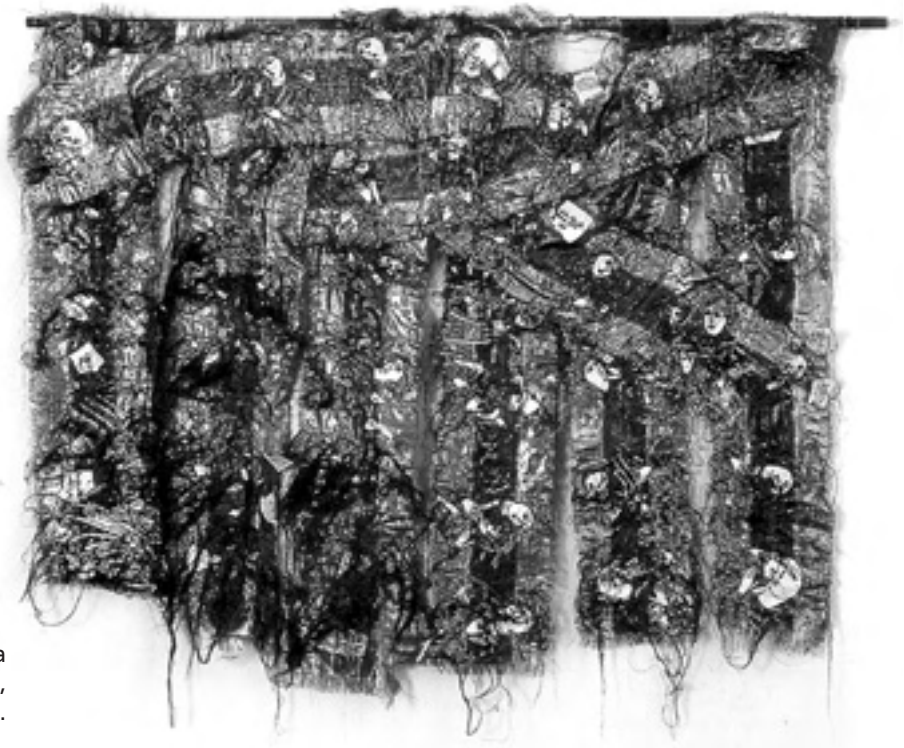
A Textil Design kategóriában 31 művész adott be munkákat, itt többnyire a fiatal generáció ért el átütő sikereket, megmutatva, hogy mennyire érett és kreatív. A különböző művészeti individualizmusok játéka dominált ezen a triennálén. A már érett tervezők és fiatal kezdők csoportjában egyaránt ez jellemezte a design-t.

Fehér Beatrix
„Camou”
2006.

Csertő Rita
Átfedés, 2005.

Vigh Krisztina
Deviáció,
2006.

A fődíjat a fiatal, éppen hogy csak az egyetem falait elhagyó Fehér Beatrix kapta szitanyomással készült, két részes, Urban camouflage (Kapcsolat a várossal) címet viselő ruhájáért, melyen modern és reneszánsz építészeti motívumok szerepelnek. Másik fiatal kiemelt művész Molnár Mária Virág volt, aki Háromszög-négyzör-kör című, pliszírozott poliészterből készült ruha családjáért kapta meg a kitüntetést. Szintén a fiatal generáció tagjai László Edina és Szigeti Vanda V. éves hallgatók, akik falvédóból, székéből és a hozzá tartozó ruhadarabból állították össze kompozíciójukat, melynek ők is a Camouflage címet adták.

Az alapítók generációjából Latin Anna Női öltözék címet viselő munkája lett díjazott, mely arany és zöldes színű anyagcsíkok egymásba fonásából alakít ki egy testre szabott, nagyon nőies, csak az egyik vállon illeszkedő, varrt, szövött, felsőruhát. Az idősebb korosztály másik képviselője Vereczkey Szilvia, aki lány, Nap-fényes-tavaszi-nyári öltözködési” kollekcijával a Rózsa-díjat nyerte el.

A szombathelyi rendezvényen a minitextil kategóriájának mindig kitüntetett helye volt. Megszületése összefüggésben áll a hatvanas évek avantgarde textiljével. Ezek az esztendők tele voltak lendülettel, aranykornak is szokták nevezni őket, melyben az anyagok és technikák szokatlan társítása, újszerű perspektívák jelentek meg. Ekkor indult el a forradalmi (át)változások korszaka, a hagyományoktól elszakadó textil harsányan és büszkén tudatta a világgal, hogy egy régi-új műfaj született meg, s 1975-ben megnyílt a Miniaturtextil első hazai önálló kiállítása, ahol vagy félszáz apró textilmű volt látható. Ezeknek legnagyobb mérete sem haladta meg a 20 cm-t. Minden alkotó szípkázó ötletekkel állt elő. Nyilván azért is, mert a minitextil alkalmasabb kísérletezésre, mint az anyagigényes, drága, monumentális textil. 1976-óta pedig már nemzetközi rendezvényként folyamatosan szerepel a biennálék és 2003-tól a triennálék programjában.

Az idei kiállításon 19 ország 47 külföldi és 43 magyar alkotója adott arról képet, hogy milyen sokszínű a kortárs textilművészet. Itt két díj került kiosztásra, az egyiket Nagano Goro japán művész kapta lehetőleg pamutanyagból készült és egy végtelenített kompozícióvá összeálló Ablak című munkájáért, melynek mérete nem nagyobb egy borítéknál.

A másik kitüntetett Csertő Rita, a Pécsi Egyetem Művészeti Karának hallgatója, aki kenderkócból készítette el Átfedés című munkáját, mely szellemesen egymásba kulcsolt emberi talpat ábrázol, kissé groteszk pózban. A kiállítók között találjuk a zalaegerszegi Budaházi Tibor festőművészt, aki sokoldalúságát bizonyította már a kerámia és a papírművészet műfajában is. „Kontaktus piramisa” szép példája annak, hogy a népi iparművészet anyaga, a raffia a művész keze (és fantáziája) nyomán milyen bizarr, modern és ősi metamorfózisra képes.

Négy díjazottja volt a zászló kategóriának, ahol 9 ország 9 külföldi és 22 magyar művész képviseltette magát. Itt a 3x1 méter befoglaló méreten belül szárnyalhatott a mű-

vészek fantáziája. A zászlók pedig a nyári szélben szárnyra kaptak a Képtár előtti mellvéden, valamint a bejáratnál. Mátrai István, Aranyosi Zsuzsanna és Nakano Emilko (Japán) kitöltötték a téglalap alakot, míg Almayra Weigel (Litvánia) Trinity című munkájában egy érdekes, háromnyakú ruhához hasonló lebernyeget készített, meleg ragasztóanyagból. Mátrai István egymás ajkára csókot lehelő párt ábrázolt profilból, selyemre nyomtatva. Aranyosi Zsuzsanna fekete vászonra dolgozta rá a transzparens aranyszínű anyagból megformázott angyalokat a Jákob létrája című művén. Nagyon érdekes Nakano Goro zászlaja, aki vékony betűkkel telenyomatott papír csíkok összevarrásából hozta létre a Törékeny szféra című lehetőleg alkotását.

A triennálé talán legkevésbé kialakult kategóriájaként a szalag szerepelt, mivel ez egy eléggé új műfaj, a művészek még nem találták meg igazán a benne rejlő lehetőséget, még nem érezték rá az ízére. Ebből adódóan kevesebb, 27 mű szerepelt a tavalyi kiállításon, közülük csak 3 érkezett külföldről. Mindkét díjat magyar művész kapta, Morvay Ibolya a Rétegződések című, bandázsolással készült alkotásáért, míg Vajda Mária Múlt – jelen címet viselő, postai bélyegekből alkotott szalag költeményéért.

A triennálé iránt mutatkozó közönség- és szakmai érdeklődés igazolja a hozzáfűzött reményeket, mert a több mint 30 év alatt kinevelődött az a műértő kör, aki várja és megcsodálja a képtárban időről-időre látható legjobb alkotásokat. A katalógus A türelem rózsát terem című előszavában Kovalovszky Márta, a műfajt kezdettől figyelmével kitüntető művészettörténész úgy véli, „a textil ma nincs soron. A kiállítások és egyéb textilesemények fenntarthatják a műfaj tekintélyét, a közönség érdeklődését és olykor izgalmas, máskor szelíd művekkel nemegyszer gyönyörködtenek a nézőt. De a műfaj a művészeti búvópatakokhoz híven el-eltűnedezik a szemünk elől, hogy egy váratlan pillanatban – ez hely, idő, művészettörténeti feladat függvénye – újra elénk bukkanjon. A magunk részéről izgatottan, türelmesen várakozunk.” Talán az újabb triennálén már előtűnnek az új, izgalmas, a várakozást beteljesítő alkotások.

Tóth
Lívia
Örvény
-kapcsolataink
2005.